

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

Quid & quotuplex sit periculum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

§. V.

*Utrum veniale titulo periculi efficiatur mortale? ubi
utrum aditus, aut retentio periculi sit lethalis.*

770. **P**Rior pars §, est facilis solutionis, certum enim est id effici, amans enim periculum proximum peccati mortalis peccat mortaliter juxta illud Eccl. *qui amat periculum, peribit in illo*, atqui sæpe committens veniale ex genere cum prævisione proximi periculi peccandi mortaliter amat proximum periculum mortalis peccati, ut si prævides, quod ex levi excessu in potu, conversatione cum altero sexu de se non mortali, ut plurimum sis expertus te incidisse in fornicationem, vel pollutionem voluntariam, peccas mortaliter peccato fornicationis, aut pollutionis excedendo in potu aut conversando inordinatè inordinatione in se levi cum tali persona, dum prævides ejusmodi periculum. Ratio datur à Soarez *tom. 5. in 3. p. D. 18. S. 3. num. 16.* approbata à Pal. *p. 1. tract. 2. D. 2. p. 9. §. 3. num. 1.* quia eodem præcepto, quo teneris cavere peccatum mortale, debes vitare periculum proximum ejusdem, aliàs, si potes facile, & non vis, censeris amare peccatum cujus est periculum. Et ideo Sanch. *lib. 1. Decal. cap. 8. num. 4.* rectè infert se exponentem tali periculo obligari explicare peccatum cum omnibus circumstantijs, cujus periculum adivit.

Ut autem pars posterior §. decidatur necesse est exponere naturam, ac multipliciter periculi.

Quid, & quotuplex sit periculum?

771. **N**Otandum primo, quod occasio peccandi sit duplex, proxima, & remota: proxima communiter describitur cum Soarez *de Pœnit. D. 32. S. 2. num. 4.* quæ eâ genere suo est talis, ut frequenter homines similis conditionis inducat ad tale peccatum, vel experientia constat in hoc homine talem effectum habere. Remota est omnis alia peccandi occasio frequenter non conjuncta cum peccato.

Occasio proxima essentialiter constituitur per duo prædicata: unum est circumstantia nobis extrinseca, ut conversatio cum certa persona, cohabitatio, officium, mercatura &c. alterum est periculum formale, seu proximum peccandi. Ratio, quia sola extrinseca circumstantia nequit esse occasio proxima, cum multi conversentur aut cohabitent &c. quin sint in occasione proxima peccandi, sunt vero in tali per accessum periculi proximi.

Est

Est autem periculum peccandi nihil aliud, quam inclinatio ad futuritionem peccati: hæc inclinatio nec est actus voluntatis, nec intellectus; sed ejus nomine venit motivum antecedens, ex quo prudenter colligitur peccatum futurum, non quod re ipsa sit futurum, cum sæpe existat periculum illius, quin sit futurum, sed quod inclinet ad peccati sequelam. Essentia itaque periculi consistit in motivo inclinativo ad peccatum, futuritio vero peccati est terminus dictæ inclinationis.

772. Notandum secundo, periculum dividi primo in certum, probabile, & leve, quando inclinatio motivi est tam vehemens, ut morali certitudine sit futurum peccatum, dicitur certum, probabile vero, dum adsunt rationes probabiliter suasivæ futuritionis peccati, ut si quis fragilis, timoratus tamen conversetur cum femina lasciva, fragilitas juncta occasione secluso timore DEI persuaderet morali certitudine lapsum futurum, at DEI timor annexus retundit vim electivam ad peccatum, facitque, ut nunc in conjunctione cum timore DEI sit solum motivum probabile futuri lapsus.

Hinc bene advertendum, quod dum dicitur periculum probabile, probabilitas non appellet existentiam periculi, sed futuritionis peccati, nam periculum etiam probabile est certum in existendo, probabile vero solum in illatione futuritionis peccati quod evidenter probatur e. g. Petrus decumbit ex morbo gravi, ita ut salus non sit desperata, malignitas tamen humorum inclinat ad mortem: in hoc casu est probabile periculum mortis non probabilitate periculi, sed probabilitate

futuritionis mortis, si enim foret periculum probabile probabilitate periculi, tunc etiam esset probabile nullum existere periculum mortis, sed est evidenter falsum nullum existere periculum mortis, cum certo existat: hæc tamen certa periculi existentia non habet certum nexum cum futuritione mortis. Igitur certum, & probabile periculum mortis concordant in eo, quod utriusque existentia sit certa, differunt, quod in certo sit certa, in probabil incerta, seu probabilis illatio mortis futuræ.

Quando motivum inclinans ad peccatum adeo remisse inclinatur, ut non queat fundare, nisi suspicionem, aut formidinem peccati futuri, ut dum homo valde timoratus nunquam solitus carnaliter labi, vult ingredi domum famina pulchræ, visâ ejus specie suspicatur, aut timet se forte lapsurum, dicitur periculum leve, seu remotum.

773. Notandum tertio, periculum dividi secundo in intrinsecum, & extrinsecum, & mixtum: intrinsecum fundatur in motivo nobis intrinseco e. g. in fragilitate propria, habitu virioso.

Extrinsecum est, quod provenit nobis ab aliquo extra nos, nempe à circumstantia, sive occasione extrinseca e. g. ex cohabitatione, conversatione, violentia, metu, amici vehementer suasione peccati. Mixtum ex utroque est occasio externa juncta propria fragilitati, & istud communiter venit nomine periculi peccandi.

Tertia, periculi divisio ad præsens instinctum valde necessaria est, est in periculum formale, & materiale: nomine hujus venit ipsa circumstantia extrinseca,

sive occasio provocans ad lapsum: formale est illud, quod consideratis omnibus circumstantiis extrinsecis, & intrinsecis hæcenus expositis inclinatur vehementer ad lapsum. Sint duo homines afflicti peccare in certa domo, uterque eam ingrediatur, sed unus cum remisso proposito non peccandi, alter ex causa necessaria cum firmo, ac intenso proposito non labendi concepto ex DEI timore, adjectisque precibus pro speciali auxilio constantiæ impetrandæ, his munitus præsidij confidens in domino se non lapsum ingreditur; vel maxime persuasus, quod sit constantiam expertus in ijs, quæ firmiter decreverat. Rogas an uterque horum ingrediens incurrat formale relapsus periculum.

Respondeo secundum non incurre, quia firmitas propositi, preces fusæ, necessitas ingrediendi fiducia DEI ope roborata, potest fundare iudicium moraliter certum de securitate, dicta enim remedia extenuant periculum, ut non censeatur amplius formale, sive proximum, id est, vehementer inclinans ad lapsum: è contra in primo tepiditas propositi non minuit periculum, sed remanet formale.

774. Quarta periculi divisio est in voluntarium, & necessarium: illud est quod nullâ necessitate, seu cogente iustâ causâ aditur, aut retinetur: si autem subest iustâ causa, sive necessaria dicitur necessarium, sive involuntarium. Necessarium potest esse dupliciter tale, nempe necessitate vel Theologicâ, qualis est proveniens ex præcepto charitatis, aut iustitiæ, tale periculum subit Chyrurgus, aut Medicus ex præcepto charitatis, aut iustitiæ medens partibus secretis fœminæ

patientis extremam necessitatem; item is, qui citra infamiam non potest domo cedere, nec fœmiam sibi periculosam expellere.

Aliud periculum necessarium est tale necessitate physicâ, vel morali, sic physicè est necessaria occasio incarcerationis cohabitanti fœminæ etiam incarcerationis: moraliter vero est filia familias necessaria occasio ex juvene, quem nequit expellere.

Bene autem advertendum monet *Cardenas in crisi ad proposit. 65. Innoc. XI. Dissert. 40. num. 22.* quod necessitas periculi non cadat, nisi supra externam circumstantiam, seu occasionem materialiter sumptam, proxima enim præter occasionem externam includit circumstantias etiam intrinsecas passionum, habitus vitiosi &c. sed quoad circumstantias intrinsecas nunquam potest esse necessitas, siquidem est liberum homini, propriæ fragilitati, pravo habitu, ac tentationi resistere. Vide cit. *Cardenas*, quo nemo clarius discussit locis citatis naturam periculi peccandi, quæ materia est quotidianæ praxis sed multum intricata, de qua fuse *Dicastill. de Pœnit. D. 6. à num. 327. ad 377.* *Lugo de Pœnit. D. 14. S. 10.* *Moya in Select. tract. 3, D. 7. à num. 4.*

775. Unde sequitur primo, evidenter, quod occasio proxima ut talis (idem dic de periculo proximo, seu formali) nunquam possit esse necessaria, quia pars constitutiva est libere tollibilis, videlicet intrinsecæ circumstantiæ, de quibus vide notandum 3.

Sequitur secundo, quod omnis occasio proxima peccandi dicat periculum pro-

proximum peccandi, non tamen vicissim, quia potest dari periculum proximum peccandi sine omni occasione nobis extrinseca, ut patet in se polluentibus ex consuetudine, hi sunt constituti in proximo periculo pollutionis, secus in occasione proxima, ad quam requiritur circumstantia extrinseca, Cardenas *num. 9.*

Sequitur tertio, occasionem proximam peccandi converti cum periculo formali, seu proximo, ac per hoc illam bene explicari: unde iisdem modis, quibus formale periculum transit in materiale, transit etiam occasio proxima in non proximam, sive in remotam, Cardenas *cit. Diss. n. 6.*

Periculum autem proximum, sive formale peccandi potest tripliciter extenuari, sive aboleri. Primo, per actus externos, nimirum per remotionem occasionis externæ. Secundo, retentâ occasione per actus internos virtutum se roborando adversus passionem, vitiosum habitum, tentationem urgentem. Tertio, per actus tam internos, quam externos. Hinc.

Sequitur quarto, cum sit obligatio, mortalis faciendi ex periculo formali, seu proximo materiale, & remotum, esse obligationem mortalem arripiendi unum ex allatis tribus medijs, nempe aut deserendi occasionem, aut per actus internos reddendi hanc enervem, vel si non sufficiunt, quando passio, habitus, & tentatio sunt vehementes, tunc enim actus interni cum auxilijs ordinarijs non possunt elici, nisi valde remissi, ac tepidi, per quales actus periculum proximum

non reducit ad materiale, & remotum.

776. Est autem uti experientia constat cæteris passionibus vehementior passio luxuriæ; *magis per carnis luxuriam*, inquit S. Isidorus *lib. de Summo bono* (& ex illo S. Th. 2. 2. *quest. 154. art. 3. ad 1.*) *humanum genus subditur diabolo, quam per aliquod aliud, quia scilicet est difficilius vincere vehementiam huiusmodi passionis ubi est*, ait S. August. *lib. de Agone Christiano, quotidiana pugna, & rara victoria.* Idcirco ad hanc tollendam vehementiam est necessitas fugiendi occasionem externam.

Proxima Luxuriæ passioni est avaritia sita in vehemente divitiarum cupiditate, ubi enim hæc invaluit, est malorum omnium radix teste Apost. *1. ad Timoth. 6.*

In simili classe est magna iracundia, quæ suffragante experientia non extenuatur, nisi diligenter occasio externa irascendi etiam in hominibus virtuti deditis vitetur.

In cæteris, in quibus nec est passio vehemens, nec vitiosus habitus adeo intensus, nec tentatio valde urgens, communiter non est obligatio vitandi externam occasionem, ut si quis ex conversatione cum amicis omittat aliquando misfam præceptam. His ita prænotatis, ac apprimè pro usu quotidiano in sacro tribunali memoria tenendis, descendo ad decisionem secundæ par-

tis §. quinti.

* *
* *